

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praha, 2016

Ivan Vokáč

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

violoncello

DIPLOMOVÁ PRÁCE

ONDŘEJ KUKAL – TVORBA PRO VIOLONCELLO

Ivan Vokáč

Vedoucí práce : Prof. Miroslav Petráš

Oponent práce: Mgr. Tomáš Stražil

Datum obhajoby:

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2016

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Music art

cello

DIPLOMA THESIS

ONDŘEJ KUKAL – COMPOSITIONS FOR CELLO

Ivan Vokáč

Leader : Prof. Miroslav Petráš

Examiner: Mgr. Tomáš Stražil

Date of Graduate:

Academic Degree: MgA.

Prague, 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

Ondřej Kukal – Tvorba pro violoncello

vypracoval samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne .....

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Evidenční list

Uživatel stvrzuje svým podpisem, že tuto práci použil pouze ke studijním účelům a prohlašuje, že jí vždy řádně uvede mezi použitými prameny.

[illegible]

Abstrakt

Tato práce je rozbořem violoncellových kompozic současného českého hudebního skladatele Ondřeje Kukala. Je zde zařazen skladatelův životopis a rovněž seznam všech jeho skladeb.

Abstract

This thesis is focused on analysis of cello works by Czech contemporary composer Ondřej Kučal. Thesis also contains his curriculum vitae and list of his compositions.

1. Úvod.....	1
2. Ondřej Kukal – houslista, dirigent, skladatel.....	2
3. Sonáta „Romantica“ pro violoncello a klavír op. 4.....	11
4. Rhapsodie pro violoncello sólo op. 6.....	18
5. Present, duo pro housle a violoncello op. 12.....	21
6. Balada esspresiva pro violoncello a klavír op. 18.....	24
7. Largo a Passacaglia pro violoncellové kvinteto op. 27.....	28
8. Violoncelliana, 2. rapsodie pro violoncello sólo op. 32.....	32
9. Duo pro dvě violoncella op. 45.....	38
10. Seznam skladeb Ondřeje Kukala.....	42
11. Závěr.....	47
12. Použitá literatura a prameny.....	48

1. Úvod

O hudební všestrannosti houslisty, dirigenta a skladatele Ondřeje Kukala svědčí jeho paralelní působení ve třech oborech. Vystudoval Pražskou konzervatoř, pokračoval na Akademii múzických umění v houslové třídě Josefa Vlacha. Tohoto legendárního pedagoga považuje za svůj vzor. Kompozici studoval u Jindřicha Felda, provedení své absolventské skladby Danse symphonique pro velký orchestr si sám řídil. U mnoha hudebníků vedla podobná všestrannost v průběhu času k převaze jedné z činností na úkor ostatních, Ondřeji Kukalovi se daří všechna tři pole působnosti skloubit. Znalost problematiky hry na hudební nástroj je pro něj vkladem v práci dirigentské i kompoziční, také schopnost organizace orchestrální souhry se s hráčskou i kompoziční profesí doplňují. Všestranné uplatnění Ondřeje Kukala je dokladem houževnatosti a poctivého přístupu. Jako hlavní předmět své práce jsem zvolil analýzu jeho skladeb pro violoncello.

2. Ondřej Kukal – houslista, dirigent, skladatel

Ondřej Kukal (* 14. 8. 1964 v Praze) patří mezi nejvýraznější umělecké osobnosti české hudební scény. Jeho nadání se mohlo rozvíjet díky rodinnému zázemí. Jeho matka působila jako učitelka klavíru a otec (vystudovaný inženýr ekonomie) měl hudbu jako zálibu. Ondřej začal s hrou na housle v pěti letech. Již jako žák tehdejší Lidové školy umění se zúčastnil mnoha soutěží: získal 3. místo v celostátním kole soutěže Lidových škol umění a rovněž se zúčastnil Kociánovy houslové soutěže¹, kde se stal finalistou. Od svých třinácti let byl v přípravném kurzu Pražské konzervatoře. Jeho studium středoškolské a následně vysokoškolské bylo prostoupeno několika obory. Na Pražské konzervatoři studoval houslovou hru ve třídě profesora Vladimíra Rejška. Svá houslová studia zakončil provedením Koncertu D dur Johanna Brahmsa. Následně byl přijat na Akademii múzických umění v Praze do třídy profesora Josefa Vlacha. Po jeho předčasné smrti přestoupil k neméně proslulému houslovému pedagogovi profesorovi Václavu Snítlovi. V roce 1985 při nástupu na AMU začal hrát v Novém Vlachově kvartetu. Postupně se k jeho studiu přidávaly další obory, ve kterých se chtěl dále vzdělávat a zdokonalovat. Těmi byly skladba a dirigování. Během třetího a čtvrtého ročníku studia houslí na Pražské konzervatoři postupně přibíral studium skladby a za další dva roky studium dirigování. Z vlastní touhy po poznávání problematiky a techniky dalších nástrojů a obohacení sama sebe v kontextu s postupným formováním skladatelských představ studoval během již zmíněného období půl roku hru na klarinet a dalšího půl roku hru na bicí soupravu. Zúročení tohoto období můžeme pozorovat v jeho instrumentálním díle, kde jsou nejen díla pro smyčcové nástroje, ale také pro téměř všechny dechové nástroje dřevěné. Skladbu studoval u Jindřicha Felda, ovšem jakmile nastoupil na Akademii múzických umění na housle, svá skladatelská studia na krátké období přerušil. Po návratu ke studiu skladby na konzervatoř tam již tento pedagog nepůsobil, tak studium skladby dokončil u Bohuslava Řehoře. Dirigování studoval u Přemysla Charváta. V roce 1989 zakončil absolutoriem svá dirigentská studia provedením vlastní skladby *Danse symphonique opus 10* ve Dvořákově síni. V roce 1990 zakončil svá vysokoškolská studia houslí provedením vlastního houslového koncertu. Charakteristické pro Ondřeje Kukala je trvalé spojení tří samostatných oborů. Tím je opravdu ojedinělou osobností v českém hudebním světě. Jedná se o spojení houslisty, dirigenta a skladatele v jedné osobě na

---

¹ od r. 1959 tradiční mezinárodní soutěž mladých houslistů v Ústí nad Orlicí

špičkové profesionální úrovni. Toto spojení oceňují zvláště interpreti díky jeho znalosti nástrojové problematiky. Ondřeji Kukalovi je díky spojení profesí dána také možnost vyzkoušet si své tvůrčí nápady okamžitě v praxi. Málokdo si uvědomuje, jaké množství vzdělání si toto vyžaduje. Hudba pro něj byla vždy velkou výzvou a přistupuje k ní s respektem. Právě hudba byla pro něj v závěru období totality vnitřním útekem z nesvobodné reality. Extrémní pracovní nasazení může mít ovšem u jakéhokoliv člověka zdravotní následky. Nemoc zastavila Ondřeje Kukala v tvůrčích aktivitách v roce 2003. Nervové vypětí, mnoho práce, povinností a přecházení nemoci si vybralo svou daň — meningitida² a následná hospitalizace v Thomayerově nemocnici spojená s amnézií přerušila jeho práci na půl roku. Kolaps nastal druhý den po koncertu s Českou filharmonií, na němž dirigoval Vokální symfonií Vladimíra Sommera a Symfonii č. 7 Ludwiga van Beethovena. Data těchto koncertů byla 20. a 21. března 2003.

Dle vlastních slov Ondřeje Kukala byl návrat do života velmi zvláštní. Po probuzení z dlouhého stavu bezvědomí mu byly cizí tváře i jména. Spoustu činností a dovedností se musel učit opět znovu, proměnil se i jeho pohled na svět. Během následné delší rekonvalescence postupně docházelo k obnově paměti, některé části života však zůstaly bez návratu vymazány. Od své nemoci rozděluje aktivity dirigenta a komponisty podle aktuální situace, když právě diriguje, neskládá a opačně. S návratem paměti jsou spojeny zajímavé situace. Poté, co s českým violoncellistou Jiřím Bártou přehrávali v roce 2004 jeho Sonátu op.4, vracela se Ondřeji Kukalovi postupně paměť. Největší podíl na jeho zpětném navrácení do života má však jeho rodina.

Ondřej Kukal komponuje především ve své pracovně. Během dostavování druhého patra jeho rodinného domu v Praze byl kladen důraz na co nejvíce izolovanou pracovnu od ostatních místností domu. Tato izolovanost je na místě z obou úhlů pohledu - jak toho rodinného, tak rovněž pracovního. V tomto směru skladatel velice vyzdvihuje ohled a respekt rodiny k jeho práci, protože když zachytí vlnu inspirace, tak komponuje například i měsíc bez ustání a žije ve svém světě. Kdyby bylo možno popsat a hledat skladatelovy hudební inspirace, nedošli

---

² Meningitida neboli zánět mozkových blan je velmi vážná infekční nemoc (neuroinfekce), která může způsobit řadu trvalých následků (slepota, hluchota či epilepsie) a končit dokonce úmrtím. Člověk má tedy větší riziko nákazy meningitidou, pokud je jeho organismus oslaben například po úrazu či nemoci, je oslaben velkou tělesnou námahou nebo stresem, dále také lidé s oslabenou imunitou a lidé, kteří mají velkou psychickou a fyzickou zátěž.

bychom nikam jinam, než zpět ke klavíru. Podle jeho vlastních slov je nejlepší inspirací k tvorbě klavírní improvizace. Klavír tedy tvoří největší penzum tvůrčí inspirace. Ta na druhou stranu samozřejmě přichází i jinak. Dostavuje se při odpočinku se studovaným textem v ruce, když autor relaxuje po svém dirigentském výstupu. Co se týče námětové inspirace, tu nachází Ondřej Kukal většinou v literatuře.

Kompoziční vzory jsou pro Ondřeje Kukala velmi důležitou otázkou. Během studií byl velice oblíbený Arthur Honegger a jeho skladatelský odkaz, což bylo také náplní jeho diplomové práce. Dále také Dmitrij Šostakovič, tudíž obecně lze říci, že velcí neoklasikové 20. století. České inspirace pro tvorbu také nezůstaly na okraji zájmu, a tak za své nejbližší skladatelské vzory z českých komponistů považuje Zdeňka Lukáše a Petra Ebena. Jako dirigent premiéroval Zdeňkovi Lukášovi Koncert č. 2 pro housle a violoncello. Po stránce skladatelské techniky se snaží oživit střední hlasy - druhé housle a především violy, tento jev má přímou návaznost na jeho desetileté působení v roli sekundisty kvarteta, kde aktivně odehrál stovky koncertů.

V dřívějších opusech je Ondřej Kukal inspirován právě vlnou neoklasicismu - nejmarkantněji jsou patrné tyto inspirace na první autorské desce, kde je skladatel neoklasikem ovlivněným jazzem a swingem. Nejtypičtější kompozicí je Clarinetino, concertino pro klarinet a smyčce opus 11. Kompoziční techniku aleatoriky používá v pozdějších opusech, řízenou aleatoriku zatím nikoli. Spíše než novým kompozičním stylům bychom mohli tento jev přičíst skladatelské invenci. Ondřej Kukal jako komponista práci s formou ovládá, ale dle jeho slov je to pouze technická záležitost. Ale nápad nebo melodie buďto přijdou nebo nepřijdou. Jak již bylo uvedeno, autor má skladatelsky veliký respekt k osobnosti Petra Ebena a jeho práci. Byl to právě Petr Eben, který jej doporučil na studijní stipendijní pobyt v německém Bambergu v roce 1999. Jednalo se o tvůrčí stipendijní pobyt poskytovaný českým a německým skladatelům díky bavorské vládě. Každý rok se střídali dva čeští a dva němečtí hudebníci. Po mnohaletém penzu činnosti ve třech oborech byl plně hrazený tvůrčí pobyt pro skladatele vítanou příležitostí. Zde Ondřej Kukal dokončil své dílo Symfonii č. 1 opus 15 „Se zvonkohrou“, které začal komponovat během svého šéfdirigentského působení v Českých Budějovicích. Během svého pobytu zde dokončil Komorní symfonii pro smyčcový orchestr opus 16. Stipendium bylo skladateli uděleno na dobu trvání jednoho roku, rozhodl se však v zájmu vlastní rodiny svůj pobyt zkrátit na dobu

půlroční stáží. Celé toto období je symbolem Kukalovy melancholie a přerodu jeho dosavadní hudební řeči, jež zosobňovala jakési splynutí neoklasicismu, jazzu a swingových rytmů. Tyto zcela nové skutečnosti jsou patrné na druhém skladatelově profilovém CD vydaném v roce 2002. Jeho součástí jsou i zmíněné Symfonie č. 1 opus 15 „ Se zvonkohrou“ a Komorní symfonie pro smyčcový orchestr opus 16. V roce 2009 obdržel objednávku na napsání skladby pro sólové housle od hudebníka norského původu Henninga Kraggeruda. Ten poslal jako námět pro inspiraci tvorby reprodukci obrazu Aftenstund od Edvarda Muncha³. Zde z jeho strany došlo také k zajímavému přehmatu, kdy byla pod tímto názvem skladateli zaslána jiná reprodukce obrazu Edvarda Muncha. Jako další specifikum pro novou skladbu bylo zadáno již jen tolik, že má mít délku do čtyř minut. Jak je již pro vznik skladeb Ondřeje Kukala typické, skladba vznikla během houslové improvizace. Pro externího pozorovatele obrazu a také pro posluchače této skladby je z hudby okamžitě patrný citový náboj a poselství výchozí inspirace. Ideální by bylo, kdyby posluchač během poslechu tohoto díla měl možnost souběžného sledování Munchova obrazu a tyto dvě paralely si mohl dát do kontextu s vlastním prožíváním. Tím by se kompozice posunula do multimediální polohy. Hotová skladba byla interpretovi zaslána bez osobního kontaktu - v tomto případě se skladatel a zadavatel/interpret dosud neměli možnost setkat. Zajímavostí této skladby je koexistence dvou verzí. Do původní verze je vložena střední technická část a tato verze byla dedikována Kociánově houslové soutěži pro 3. kategorii. Soutěžní verze byla dokončena dne 21. 8. 2010, přesně půl roku od dopsání první verze. Z důvodu náročnosti na výrazovou stránku nebyla nakonec skladba na Kociánově soutěži provedena. Skladatel byl s touto skutečností ztotožněn a nakonec plně souhlasil, že dílo zde nebylo do soutěže zařazeno.

Pokud skladatel píše nový opus, téměř vždy ví, komu bude ve výsledku adresován. Jak sám Ondřej Kukal mnohokrát uvedl, mnohdy již ve své hlavě vidí, jak novou skladbu hraje konkrétní interpret a nechává se jím také inspirovat. V situaci, kdy píše novou skladbu pro dechový nástroj, konzultuje svá díla s budoucími interprety - například Clarinettino a jeho první interpret Ludmila Peterková. Clarinettino Op. 11 s podtitulem Concertino pro klarinet a smyčce

---

³ Edvard Munch (1863 - 1944) byl norský malíř a grafik, vlivný představitel moderny. Jeho dílo inklinuje k symbolismu a stalo se východiskem pro expresionismus.

bylo napsáno v roce 1990 a poprvé zaznělo na Mladém pódiu⁴ v roce 1994, v témže roce pak získalo cenu Classic. Tato skladba byla v roce 2008 vybrána jako soutěžní skladba pro 60. ročník mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro.

Ondřej Kukal komponuje vedle skladeb instrumentálních také skladby vokálně instrumentální, pro které nachází inspiraci v literární tvorbě různých období. V díle se tedy objevují odkazy básníků Hanse Sachse, Paula Maara, Jiřího Ortena nebo Jakuba Demla, kněze, spisovatele a básníka, pozoruhodné osobnosti české literatury 20. století. Právě Jakub Deml a jeho literární odkaz znamená pro skladatele osudový tvůrčí kontakt. Kukalovu reflexivní inspiraci dílem Demlovým lze dohledat v obou Písních vojína šílence, která byla napsána na text originální básně vydané v roce 1935. Zajímavým náhled na vlastní tvorbu získává skladatel také, když si pročítá programy koncertů a různé booklety. Je mnohdy sám překvapen, co do nich píší hudební vědci. O svých skladbách se často dozvídá skutečnosti, které mnohdy ani sám nevěděl. To ale považuje za velmi zajímavé a obohacující. Za jinou, mezi skladateli méně vyskytovanou zvláštnost, lze u něj považovat sled opusových čísel. Skladatel zcela záměrně vynechal dvě čísla: opusy 13 a 26.

Aby bylo možné přesněji pochopit, proč se Ondřej Kukal stal také dirigentem, je třeba přiblížit události, které jej k této profesi postupně vedly. Přibližně ve druhém ročníku houslových studií vznikla ze studentského podhoubí a vzhledem k výše zmíněné okolnosti potřeba realizovat těleso, jež by se oprostilo od osobnosti dirigenta. Vznikl tedy Mladý komorní orchestr, složený ze studentů Pražské konzervatoře, kde se Ondřej Kukal stal koncertním mistrem. Nastalo také první setkání s Josefem Vlachem. Vše nakonec vyústilo až v pozici člena Nového Vlachova kvarteta. Komorní orchestr tedy vedl Ondřej Kukal z pozice koncertního mistra a získané zkušenosti v budoucnu dále náležitě využil. Však již tehdy vyvstala potřeba, aby spoustu věcí ukázal nikoli s houslemi při hře, ale během zkoušek i jako dirigent. V té době zde došlo k setkání s pedagogem Přemyslem Charvátem, jehož se stal v pozdějších letech žákem. Ve stejném období byl přizván, díky své matce, k vedení smyčcového orchestru na Lidové škole umění v Praze 8 - Libni. Takové byly tedy dirigentské prvopočátky Ondřeje Kukala. Dirigentská profesní specializace postupně začala převládat nad ostatními dvěma, až následně přebrala pozici v podílu práce zcela dominující.

---

⁴ Mladé pódium je festival vážné hudby, konaný v letech 1973-2005 v Karlových Varech

Tento přelom je datován rokem 1990 a definitivně kulminoval až s příchodem nemoci v roce 2003. Jako dirigent se po návratu na scénu vyhýbal soudobé hudbě všeobecně. V tomto tvůrčím období se mu stala ideálem stará hudba, zejména klasicismus a v něm W. A. Mozart. V posledních letech se ale Ondřej Kukal dirigentsky navrácí ke svému repertoáru, tak i k repertoáru jiných soudobých skladatelů, avšak pravdou je, že se vyhýbá celému komponovanému večeru jen ze soudobých skladeb, a to i vlastních. Základem dirigentské přípravy jsou pro Ondřeje Kukala nahrávky a dnes již mnohdy své vlastní — někdy rozhlasové nebo nahrávky pořízené živě. Velkou roli hraje i skutečnost, jestli někdy studovanou skladbu již dirigoval, či nikoli. Nenahraditelnou roli však vytváří čas, který uplynul od pořízení dané nahrávky a od té doby získané zkušenosti. V momentě poslechu a studia svého vlastního staršího dirigentského provedení skladby něco přijme a v něčem cítí potřebu v dané chvíli provést změnu. V situaci, kdy nahrávka neexistuje a skladbu dosud nezná, tvoří základ opět hra na klavír, během níž skladbu dirigentsky poznává.

Zpaměti Ondřej Kukal zásadně nedisiguje od roku 2003, tedy od prodělání nemoci. Zde máme návaznost na poslední koncert před kolapsem, tedy 21. 3. 2003, kde právě dirigoval Symfonii č. 7 Ludwiga van Beethovena zpaměti. Jedním z důvodů je také pocit jistoty, ale často si během koncertu všimne v partituře něčeho, čeho si do té doby při zkouškách nevšiml a v tu chvíli přijde interpretační nápad - například si všimne hlasu, který najednou upřednostní před jinými a dá mu jistou svobodu. Dalším důvodem, proč nedisigovat zpaměti má návaznost na jeho profesi houslisty. Jistě, absolventský koncert v konzervatoři absolvoval zpaměti, avšak poté, co usedl coby kvartetní hráč, odvykl během let zcela hře zpaměti.

V České republice dirigoval Ondřej Kukal již všechny orchestry a dále s nimi spolupracuje. V letech 1991 - 1996 byl šéfdirigentem Jihočeské komorní filharmonie a roku 1993 se stal dirigentem Českého komorního orchestru. Od roku 1998 je pravidelně zván k pultu České filharmonie. Byl také hostem BBC Symphony Orchestra, kde jej doporučil Jiří Bělohlávek. V letech 2002 - 2012 zastával funkci šéfdirigenta Filharmonie Hradec Králové. Právě tato filharmonie mu pomohla během rekonvalescence už jen tím, že mu bylo umožněno setrvat ve funkci šéfdirigenta. Dále je zván na mnohé festivaly a koncerty také na Slovensku, kde spolupracuje mimo jiné s oběma státními filharmonii.

Pokud jde o hudební žánry, dirigentsky se nevěnuje opeře. Pravdou však je, že skladatelsky by se k opeře jednou chtěl dopracovat, znamenalo by to ale, dle jeho vlastních slov, další pětileté rozsáhlé studium. Opera je podle Ondřeje Kukala i dirigentsky natolik specifické dílo, že její kompletace vyžaduje další obrovské množství specifické erudice. Pro ni již ve svém vytížení nenachází místo a raději se bude věnovat symfonickému dirigování. Neznamená to však, že by se opeře dirigentsky nevěnoval, pouze ji neprovádí jako celek s typickým zosobněním pozice operního dirigenta. Provádí koncertně operní árie se sólisty v rámci běžných koncertů a rovněž mu vyšly nahrávkou dvě CD s áriemi. Pro Ondřeje Kukala je vše otázka výkladu rozdílnosti dirigování operní a symfonické tvorby. Dirigentská technika je z tohoto pohledu rovnocenná, v rámci studia není rozlišena. Rozdíl spočívá v tom, že dirigovat operu znamená v podstatě stále doprovázet a není zde taková příležitost interpretovat v rozvinuté míře svou dirigentskou myšlenku. Pro operu je primární jeviště, tedy scéna a výprava. Před nastudováním opery musí dirigent vytvořit svou koncepci stejně tak, jako v díle symfonickém, ale zároveň již předem musí počítat s určitými omezeními (například hlasové možnosti sólisty a rozdílnost možností alternace dané role). Navíc operní dirigent musí řešit nadále více problémů než jeho symfonický kolega. Do jeho koncepce mu stále vstupuje další aspekt schématu režie. Všechna tato fakta se rozhodující měrou podílí na Kukalově spíše symfonickém směřování.

Ondřej Kukal je však také houslistou. Po svých studiích procestoval Ondřej Kukal se svým nástrojem v rukou celý svět s výjimkou Austrálie. Celá svá studia hrál na nástroj Josefa Pötzla, který později vyměnil za housle z dílny Antona Jaise z roku 1770. Mezi lety 1985 – 1995 působil jako sekundista ve světoznámém Vlachově kvartetu, ve kterém se umělecky setkal s dcerou Josefa Vlacha, Janou Vlachovou. Přes velké personální změny je tento soubor již 65 let stále synonymem tradiční české interpretace komorní hudby na světové úrovni. V roce 1950 tehdy 27letý, hudebně zkušený Josef Vlach založil společně s Václavem Snítilem (2. housle), Soběslavem Soukupem (viola) a Viktorem Moučkou (violoncello) kvarteto. Jmenovalo se po primářiovi Vlachovo kvarteto a již příštího roku uskutečnilo první veřejný koncert. V roce 1954, po těžkostech s odchodem hráčů na vojenskou službu a jejich začleňováním do Armádního uměleckého souboru, došlo ke konsolidaci na postu violisty a soubor se mohl naplno věnovat své činnosti. Historická byla účast a vítězství v roce 1955 na hudební soutěži v belgickém Lutychu, kde jednak Vlachovo kvarteto získalo 1. cenu, ale hlavně

vešlo jeho interpretační umění v širší známost i mimo území republiky. Teprve rok 1957 přinesl Vlachovu kvartetu existenční jistotu, byli angažováni jako komorní soubor do Československého rozhlasu. Začali pravidelně nahrávat hudební snímky (celkem asi 160 titulů) a vyjíždět na nejvýznamnější hudební festivaly celého světa, odkud se vracívali ověnčení úspěchy. Široký záběr primária (znovuzaložení a vedení Českého komorního orchestru, spolupráce s Českou filharmonií, pedagogická činnost na AMU) vedl po roce 1973 ke stále omezenějšímu počtu vystoupení a vyústil roku 1975 ukončením činnosti Vlachova kvarteta. V roce 1982 název převzala houslistka Jana Vlachová jakožto dcera původního primária a vytvořila s Karlem Stadtherrem (2. housle), Ladislavem Kyselákem (viola) a svým manželem Mikaelem Ericssonem (violoncello) komorní soubor Nové Vlachovo kvarteto. U zrodu souboru stál sám Josef Vlach, který využitím svých celoživotních zkušeností měl příznivý vliv na jeho rychlý umělecký růst. V roce 1995 soubor změnil název na Vlachovo kvarteto Praha. Kvarteto je pravidelně zváno na koncertní turné po celém světě, kde hostuje v nejprestižnějších sálech. Vystupuje v Evropě, Americe, Asii i Austrálii. Zúčastňuje se často mezinárodních soutěží, ze kterých přiváží nejpřednější ocenění. Vlachovo kvarteto Praha natáčí i mnoho skladeb na CD, spolupracuje s více než 10 hudebními vydavatelstvími. Bylo například vybráno pro prestižní nahrávku kompletního komorního díla A. Dvořáka, což čítá 15 CD. Nahrává také pro rozhlasové i televizní stanice. Pořádá často interpretační kurzy pro mladé soubory, např. ve Švédsku, Japonsku a ve Spojených státech. Po několika personálních změnách v posledních létech vystupuje Vlachovo kvarteto Praha od roku 2010 ve složení: Jana Vlachová (1. housle), Karel Stadtherr (2. housle), Jiří Kabát (viola) a Mikael Ericsson (violoncello). Kvarteto často zve ke spolupráci hudebníky jiných nástrojů. Repertoár kvarteta je velice široký, od "klasických" českých i zahraničních autorů po ryze moderní. Současná diskografie souboru má přes třicet CD titulů. Ondřej Kukal se za 10 let (1985 – 1995) zapsal nermazatelným způsobem do historie tohoto souboru a v činnosti kvarteta našel zdroj inspirace pro napsání svého Smyčcového kvartetu č. 1. Tato skladba byla oceněna ve skladatelské soutěži Generace v roce 1989.

Další etapou v umělecké dráze Ondřeje Kukala je jeho angažmá jako koncertního mistra Pražského komorního orchestru bez dirigenta. Na tuto pozici nastoupil v roce 1996 a je zde uváděn jako koncertní mistr až do roku 2003. S tímto orchestrem nastudoval a následně řídil široké spektrum děl a rovněž je také provedli v koncertních sálech v Argentině, New Yorku nebo Vídni. Během

zotavování se po nemoci to byly právě housle, které pomohly nejvíce v tomto procesu. V roce 2004 se však přestal houslím zcela věnovat. Zpět k nástroji jej vrátila opět činnost skladatelská a to obdržená objednávka na výše jmenovanou skladbu pro norského hudebníka. Pouzdro s houslemi otevřel znovu po dlouhých 5 letech v roce 2009. To, že na housle začal opět hrát, ale neznamená, že vystupuje opět jako sólový či komorní hráč. Výjimkou bylo jeho vystoupení s Filharmonií Hradec Králové v roce 2010, když se v Symfonii g moll od Leopolda Koželuha ujal vedení orchestru v roli koncertního mistra. Od školního roku 2013/2014 je Ondřej Kukal profesorem skladby na Pražské konzervatoři.

Sonáta „Romantica“ pro violoncello a klavír op. 4

První skladbou, kterou Ondřej Kukal věnoval violoncellu je Sonáta op. 4 z roku 1984, s podtitulem „Romantica“. Jak název napovídá, je to kompozice mladického, dramatického rozletu. Premiéry 28. 3. 1984 se ujal violoncellista Jiří Bárta (*1964), u klavíru byl sám skladatel. Notový materiál vydalo v roce 2011 německé nakladatelství Sonus Mundi. Trvá 12 minut. Sonáta sestává ze dvou kontrastních vět, stylově jí lze přiřadit k hudebnímu neoklasicismu, inspirovanému pozdním romantismem Vítězslava Nováka a rytmickou členitostí Bohuslava Martinů. Melodickou stavbou hlavní myšlenky první věty skladatel evokuje téma violoncellového koncertu h moll op. 104 Antonína Dvořáka. Nutno samozřejmě zmínit, že ani Antonín Dvořák není autorem základu této melodické myšlenky, i u něj se jedná o inspiraci jedním z témat poslední věty Symfonie č. 1 c moll op. 68 Johanna Brahmsa. První věta je nazvána Andante con sentimento, tempové označení je Adagio, tempo se často ve větě prudce mění, skladatel užívá často augmentační a diminuční techniku v motivické práci. Hlavní téma* první věty přináší violoncello ve druhém taktu.

*

I.
Andante con sentimento

Ondřej Kukal
(*1964)

Adagio ♩ = 66

Violoncello

Věta celkově navozuje atmosféru improvizace na citované téma, po jeho opakovaném znění nastupuje v taktu 42 oblast, která přináší zklidnění výrazu a druhé (vedlejší) téma. *

*

42 ⑤ $\text{♩} = \text{♩} = \text{♩} \text{♩}$

47

Po oblasti vedlejšího tématu, nastupuje taktem 68 část, kterou lze označit jako provedení. *

*

68 ⑥ $\text{♩} = 100$

První větu uzavírá návrat hlavního tématu v taktu 111*. Věta se uzavírá v podobném výrazu, v jakém začala.

12

Strhující a dramatická druhá věta je označena jako Allegro molto appassionato. Po úvodním čtyřtaktí v klavíru přináší violoncello hlavní téma*, které po čtyřech taktech přebírá klavír. Violoncello ho doprovází efektními arpeggii.

*

4

7

9

f

sf

mf

f

sim.

b#

V taktu 36 violoncello po krátké kadenci (*rubato*) přináší v Poco meno vedlejší téma*.

*

36 ② **Poco meno** ♩ = 150

Provedení je poměrně rozsáhlé a začíná taktem 61. Přináší nejprve motiv*, který zní v unisonech, střídavě a v značných dynamických proměnách. Jeho melodický materiál vychází ze vstupního čtyřtaktí věty.

*

59

Velkou gradací v obou nástrojích hudba dospěje ke Grave* v taktu 108 a následuje kadence violoncella nad prodlevami klavírních akordů. Další oddíl je postaven na práci s tématem**, které je pozměněnou augmentací hlavního tématu věty.

*

⑥ Grave ♩ = 50

108

**

123

plizz. ⑦ ♩ = 168

ff

p

125

f

mp

Violoncello i klavír zde pracují rovněž s rytmickým motivem z úvodních taktů věty. Témata se zde prolínají a hudba stále dynamicky graduje ke zkrácené repríze, která přichází v taktu 181. *

*

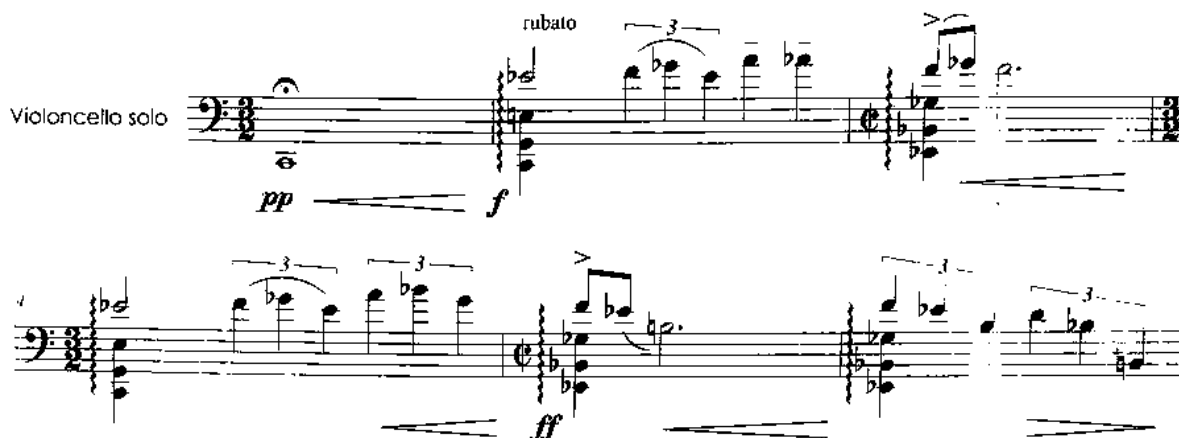
Repríza zde přechází v taktu 200 do krátké strhující cody, Sonáta končí efektními pasážemi šestnáctin v obou nástrojích a samotný konec* evokuje závěr Sonáty č. 2 Bohuslava Martinů.

*

Rhapsodie pro violoncello sólo op. 6

Ke zkomponování Rhapsodie pro violoncello sólo op. 6 inspirovalo Ondřeje Kukala interpretační umění jeho spolužáka, violoncellisty Jiřího Barty. Skladba pochází z roku 1984, poprvé zazněla v podání Jiřího Barty 17. prosince téhož roku. Dílo patří do Kukalových skladatelských začátků, takže se v něm spojuje nespoutaný improvizační styl s poměrně dobře identifikovatelnou formou. Je zde zřetelná tří – pětidílná forma (třídílná podle původu, pětidílná podle skutečného počtu dílů). Jednotlivé díly obsahují variační obměny, ale konstrukce a charakter jednotlivých dílů jsou stejné. Skladba začíná prázdnou strunou C v nejnižší dynamice, s crescendem se rozvine majestátní hlavní téma*. To je větný díl A (takty 1 – 26).

*

Změna tempa na Presto* přináší nástup větného dílu B (takt 27 – 126). Z hlediska violoncellové techniky se zde střídají spiccatové šestnáctiny s pizzicatovými akordy, v taktu 111 nastupuje pasáž dvojhmatů.

*

Opětovný návrat pomalého tempa v Grave ohraničuje větný díl A' (takt 128 – 135). Violoncello zde cituje hlavní téma doprovázené pizzicato levé ruky. *

*

125

3

rit.

3

Grave

ff

128

acccl.

rit.

p

f

sf

130

mf

p

pp

arco

pizz.

V taktu 136 nastupuje část B' (Presto) *, která trvá až do taktu 183. Objevují se zde arpeggia a oktávová technika.

*

Presto

pizz.

136

arco

pizz.

arco

pizz.

arco

mp

mp

mp

sf

sf

sf

140

pizz.

arco

f

p

f

142

f

Finální dynamická gradace dojde k závěrečné citaci Grave (větný díl A' ', takt 184 – 190). V posledních dvou taktech se v diminuendo vytrácí prázdná struna C* a evokuje začátek celé skladby.

*

Present, duo pro housle a violoncello op. 12

Těžiště literatury pro duo housle – violoncello spočívá bezesporu v několika vynikajících dílech 20. století. Je to Duo op. 7 Zoltána Kodálye, Sonáta Maurice Ravela, Sonatina Arthura Honeggera a dvě dua Bohuslava Martinů. Skladbu Present op. 12 od Ondřeje Kukala lze bezesporu zařadit mezi kompozice, které tento výčet vítaným způsobem obohatili. Dílo vzniklo v roce 1992 a je věnováno houslistce Janě Vlachové a violoncellistovi Mikaelu Ericssonovi. První provedení je datováno 13. prosince 1993. Skladba má výrazný neoklasický ráz s prvky jazzrocku. V tomto období bezmála třicetiletý Ondřej Kukal se formálních pravidel ve svých opusech přidrží jen okrajově, v této skladbě je však poměrně jasné užití třídílné formy. Podle mého názoru se jedná o sonátové rondo s provedením. Jednotlivé díly obsahují variační obměny, ale konstrukce a charakter jednotlivých dílů jsou stejné. Duo začíná violoncello tematickou introdukcí*, která předjímá rytmickou strukturu celé skladby se střídáním 6/8, 7/8, a 2/4 taktů. V taktu 12 nastoupí housle s hlavním tématem. Z formálního hlediska se jedná o díl A (takty 1 – 145).

*

Presto ♩=180

10: 1

Mezi takty 146 – 194 se nachází díl B*, tuto část charakterizuje výrazně pomalejší tempo, proměna charakteru hudby a změna sazby.

*

Provedení začíná taktem 195, tempo se mění na úvodní Presto, skladatel zde používá velmi efektní střídání pizzicato a arco v obou nástrojích při velkých dynamických rozdílech. *

*

Po velké dynamické gradaci v závěru provedení následuje repríza*(takt 273 – 338). Skladbu bouřlivým způsobem ukončí tematická coda. **

*

Handwritten annotations: *TE 4720* (above first staff), *280* (above second staff).

**

Handwritten annotations: *8va* (above first staff), *340* (above first staff), *arco* (below first staff), *Fine* (at the end of the second staff).

Balada espressiva pro violoncello a klavír op. 18

Balada espressiva op. 18 pro violoncello a klavír byla zkomponována v roce 2004, premiéru měla 2. 4. 2008, interprety byli vynikající švédský violoncellista Mikael Ericsson a klavíristka Helena Suchárová. Notový materiál nebyl dosud vydán, Skladba trvá 13 minut. Jednovětá Balada espressiva je postavena na dramatickém střídání nálad v rámci jednotlivých úseků. Melodické prvky gradují k rozbouřeným rytmickým pasážím. Po formální stránce ji lze označit za volnou fantazii přinášející velké množství tematického materiálu, prokazující skladatelovu ohromující melodickou invenci. Po čtyřech taktech klavírní introdukce přináší violoncello hlavní téma. *

*

V taktu 25 přichází Allegro* jakožto první změna charakteru úvodní hudby, po několika taktech se objeví v obou nástrojích vzrušený osminový pohyb, violoncello přejde do pizzicat.

*

Hudba postupně prochází změnami nálad a temp (Pesante, Moderato) k Allegrettu v taktu 46*, kde violoncello přináší další dramatickou myšlenku.

*

Handwritten musical score for three staves. The top staff is marked "Allegretto! = 126" and "accel.". The middle staff has a "c" time signature and "mf" dynamic. The bottom staff has a "c" time signature and "mf" dynamic. The score includes various musical notations such as notes, rests, and fingerings.

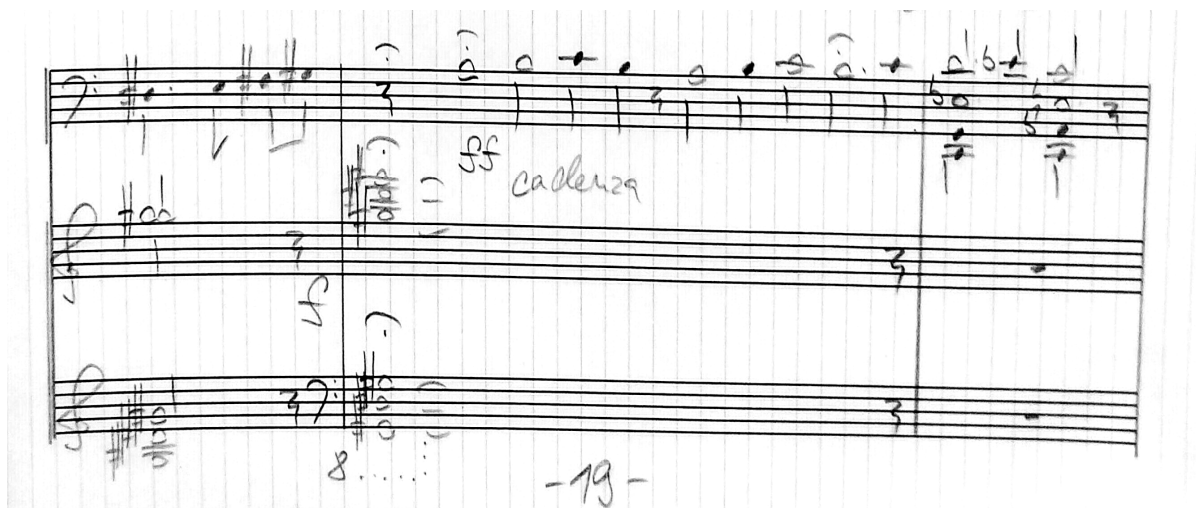
V taktu 61 se v Andante* objevuje ve violoncellu další zcela nový melodický materiál.

*

Handwritten musical score for three staves. The top staff is marked "Andante mf". The middle staff has a "c" time signature and "mp" dynamic. The bottom staff has a "c" time signature and "mp" dynamic. The score includes various musical notations such as notes, rests, and fingerings.

V obdobném střídání nálad skladba plyne až k violoncellové kadenci v taktu 151*, po níž následuje návrat hlavního tématu** Balady.

*

**

Balada espressiva op. 18 je podle mého názoru skladbou mimořádných kompozičních kvalit, vystihující dokonale charakter obou nástrojů a využívající maxima výrazových prostředků violoncella.

Largo a Passacaglia pro violoncellové kvinteto op. 27

Skladbu Largo a Passacaglia op. 27 pro violoncellové kvinteto složil Ondřej Kukul v roce 2008 a věnoval ji vynikajícímu českému violoncellovému pedagogovi Mirko Šampovi. Prvního provedení se skladba dočkala 8. srpna 2015 v Lučanech na gratulačním koncertě k 80. narozeninám Mirko Škampy. Doposud nebyla vydána tiskem. Skladba je pozoruhodným příspěvkem do nikterak rozsáhlé literatury pro violoncellový soubor. Sestává ze dvou kontrastních vět spojených attacca v jeden celek. První část Largo* narůstá z pianové dynamiky vstupního akordu, který po čtyřtaktové introdukci vzniká postupným připojováním jednotlivých hlasů.

*

Largo $\dot{=} 60 / \dot{=} 72 /$

Vcl

1 | 2: | 2: | 2: | 2: |

2 | 2: | 2: | 2: | 2: |

3 | 2: | 2: | 2: | 2: |

4 | 2: | 2: | 2: | 2: |

5 | 2: | 2: | 2: | 2: |

Hlavní téma části Largo přichází v 9. taktu a přináší jej první violoncello. *
V posluchačích tato melodie evokuje synagogální chorál.

*

Largo
♩ = 72

Sazba se ve vedoucích hlesech postupně zahušťuje diminučním způsobem a anticipuje nástup Pasacaglie. Začátek této kontrastní, rychlé části připraví páté violoncello anticipací hlavního tématu. *

*

*

*

30

Hlasy se od tohoto momentu v diminuendu postupně s konstatováním hlavního tématu odmlčují, až zůstane páté violoncello. Jeho hlas zní už v postupně rozvíjejícím akordu*, který je návratem k začátku celé skladby (Largo).

*

Handwritten musical score for five staves. The first four staves are for voices, and the fifth is for cello. The score shows a gradual decrease in volume (diminuendo) and a return to the main theme. The bottom staff has a complex rhythmic pattern with notes and rests, and a large 'e' marking a section. The final measure of the cello part is marked 'pp 7.9.2'.

Violoncelliana, 2. rapsodie pro violoncello sólo op. 32

Druhá rapsodie pro sólové violoncello nazvaná Violoncelliana byla zkomponována v roce 2011 na objednávku Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro. Stala se součástí druhého kola interpretační soutěže v oboru violoncello, vydána byla vydavatelstvím Bärenreiter v roce 2012. Skladba je napsána jako volná fantazie, v posluchačích má vyvolat pocit improvizace. Začíná třítaktovou introdukcí. Je to tremolovaná vzestupná, zrychlující se pasáž. Po ní nastupuje hlavní myšlenka* této vstupní části skladby (Andante, appassionato e rubato, takt 4).

*

Ondřej Kukal
(*1964)

Adagio

ppp cresc. e accel. poco a poco

Andante, appassionato e rubato ♩ = 92

4 sul C

f cresc.

Autor střídá v úvodní části citaci tohoto tématu s šestnáctinovými vstupy*, které anticipují další vývoj skladby. Hudba díky užití častých jeden a půl tónových kroků evokuje orientální mód.

*

18

mf

accel. sul D **rit.**

V taktu 41 (*Poco andante*) se objevuje myšlenka doprovázená pizzicaty levé ruky*. Vychází z introdukce, skladatel ji v dalším průběhu úvodní části skladby kombinuje s již citovanými šestnáctinovými běhy.

*

38 rit. a tempo Poco andante arco mf pizz.

43

Po sestupné pasáži začíná v taktu 68 druhá část skladby *Allegro**. Přináší prvními takty novou myšlenku ve spiccatových šestnáctkách.

*

67 Allegro ♩ = 152 f

Accelerandem v taktech 86 a 87 hudba vygraduje v *Presto** (takt 88), kde je v dvojnásobně rychlém tempu exponována myšlenka z taktu 41 první části (*Poco andante*).

*

Taktem 119 se tempo vrátí k původnímu Allegro, které v dalších 18 taktech přináší efektní pasáže dvojhmatů v šestnáctinových kvartolách*.

*

Po sestupné škále v accelerandu se opět tempo změní na rychlejší Presto (takt 137 – 210) a pracuje s již citovaným tématem, tentokrát rozepsaným v rytmizujících osminových hodnotách*.

*

V taktu 211 se tempo změnilo znovu na výchozí Allegro. Přináší návrat původní myšlenky, která přejde v pasáž arpeggií*. S krátkým přerušením v Andante (takt 225) trvá tato sekvence od taktu 214 do taktu 228.

*

209 **Allegro**
arco

213 *f*

215 *mf*

Hudba vygraduje k Andante maestoso*, kde v taktu 232 zazní variace hlavní myšlenky z Andante, appassionato e rubato (úvod celé skladby). V těsnějším sledu zde zazní také všechny varianty motivu z Presta (takt 240 – 251).

*

229 **Andante, maestoso**

ff molto rubato e espr.

234

Taktem 252 nastoupí Allegro s virtuózními pasážemi šestnáctin (sexty, oktávy) a hudba graduje k opětovnému konstatování myšlenky* z Allegra v taktu 271.

*

268

271 *a tempo*
arco
f

rit.

Velkolepá gradace potom dovede hudbu k taktu 285, kde v těsném sledu zazní motiv z Presta, hlavní myšlenka, připomenou se arpeggia, a také materiál z prvních taktů celé skladby. Skladbu uzavírá motiv hlavní myšlenky v Maestoso (takty 292 – 293)*.

*

285 *Presto*
Pesante sul C

289 *a tempo*
f

290 *poco rit.*
Maestoso sul C
ff

Podle mého názoru je Violoncelliana doposud nejlepší českou skladbou svého druhu. Skladatel sám říká, že nebyla komponována se záměrem zkoušet violoncellistu z jeho vrcholných technických dovedností, ale přinést mu radost z výrazových a zvukových možností nástroje.

Duo pro dvě violoncella op. 45

Tuto jednovětou skladbu zkomponoval Ondřej Kukal v září 2015 na objednávku violoncellistky a pedagožky Miroslavy Stránské. Notový materiál dosud nevyšel tiskem. Duo pro dvě violoncella op. 45 svojí atraktivitou ve stylizaci latinskoamerického tance (rumba) je zajímavým přispěním do literatury violoncellových duet. Po krátké introdukci (Andante, 4/4 takt) přichází druhé violoncello (Moderato) * s výraznou basovou figurou a připraví nástup úvodního tématu skladby, které přináší první violoncello. Celá oblast je v podstatě přípravou nástupu hlavního tématu v Allegro. **

*

**

Handwritten musical score for two staves. The first system shows a melodic line in the upper staff and a bass line in the lower staff, with dynamic markings 'mt' and 'rit'. The second system is marked 'Poco meno' and includes the handwritten text 'm'p cres e accel poco e poco'. The third system is marked 'Allegro' with a tempo indication of quarter note = 152. The score concludes with a double bar line and a repeat sign.

Hudba dále plyne v duchu střídání vedoucí a doprovodné role v obou hlasech. Violoncella se vzájemně doprovází efektními arpeggii a šestnáctinovými pasážemi v spiccatech. Hudba postupně graduje, v podstatě jen jednou se zastaví v Andante* s náznakem úvodního tématu prvního violoncella.

*

Handwritten musical score for a piece, likely a piano or organ work. The score is written on four systems of staves. The first system has a treble and bass staff with a 'mf' dynamic. The second system is marked with a circled 'F' and has a 'p' dynamic. The third system has a 'poco meno' marking and a 'poco rit' marking. The fourth system is marked with a circled 'G' and has a 'poco meno' marking. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

Po tomto částečném zklidnění se už sazba zahušťuje a tempo graduje k finálnímu Prestu*, které skladbu dovede ke strhujícímu závěru.

*

Značná část skladeb pro toto specifické obsazení vznikala v období baroka a klasicismu, z romantických kompozic určitě stojí za zmínku dodnes populární Suita pro dvě violoncella od pražského rodáka a fenomenálního sólisty své doby Davida Poppera (1843 – 1913). Pomineme-li spoustu aranží pro violoncellové duo, trio nebo kvarteto tak originálních kompozic pro toto obsazení mnoho nevznikalo ani nevzniká. Skladba Ondřeje Kukala je vítaným zpestřením repertoáru.

Seznam skladeb Ondřeje Kukala

Symfonietta pro velký smyčcový orchestr op. 1

1982, premiéra v květnu 1983 (Pražský studentský orchestr, Vlasta Škampová – dirigent)

Suita pro flétnu sólo op. 2

1982, premiéra 2. 1. 1983 (Iva Junková – flétna)

Dechový kvintet op. 3

1984, premiéra 4. 4. 1984 (Dechové kvinteto 74)

Sonáta pro violoncello a klavír „Romantica“ op. 4

1983, premiéra 1984 (Jiří Bárta - violoncello, Ondřej Kukal – klavír)

Zpěvy staré Číny op. 5 (písně pro baryton a klavír)

1984, premiéra 22. 10. 1984 (Roman Janál - zpěv, Petr Jiříkovský – klavír)

Rhapsodie pro violoncello sólo op. 6

1984, premiéra 17. 12. 1984 (Jiří Bárta – violoncello)

Koncert pro housle a orchestr op. 7

1985, premiéra 20. 5. 1985 (Pavel Šporcl – housle, Mladý komorní orchestr, O. Kukal – dirigent)

Scherzo Rondo op. 8 pro smyčcový kvartet

1987, premiéra 28. 5. 1987 (Nové Vlachovo kvarteto)

Smyčcový kvartet č. 1, op. 9 (jednověť)

1988, premiéra 17. 2. 1989 (Nové Vlachovo kvarteto)

Danse symphonique op. 10

1989, premiéra 11. 4. 1989, (Symfonický orchestr Pražské konzervatoře, Ondřej Kukal – dirigent)

Clarinetto op. 11 pro klarinet a smyčce

1990, premiéra 21. 8. 1994 (Ludmila Peterková, Nové Vlachovo kvarteto)

Present op. 12 pro housle a violoncello

1992, premiéra 13. 12. 1993 (Jana Vlachová - housle, Mikael Ericsson – violoncello)

opus 13 skladatel záměrně vynechal

Fagotissimo op. 14 pro fagot a smyčce

1998, premiéra 31. 3. 1998 (Milan Muzikář - fagot, Český komorní orchestr, Ondřej Kukal – dirigent)

Symfonie č. 1 „Se zvonkohrou“ op. 15

1999, premiéra 12. 4. 2000 (Jihočeská komorní filharmonie, Ondřej Kukal – dirigent)

Symfonie č. 2 "Sinfonia da camera" op. 16 pro smyčcový orchestr

1999, premiéra 1999

Velké stmívání op. 17, cyklus písní na slova Jiřího Ortena

2002 – 2004, premiéra 9. 11. 2015 (Roman Janál – baryton, Daniel Wiesner – klavír)

Balada espressiva op. 18 pro violoncello a klavír

2004, premiéra 2. 4. 2008 (Mikael Ericsson – violoncello, Helena Suchárová – klavír)

Píseň vojína šílence op. 19 pro baryton a symfonický orchestr na text Jakuba Demla

2004, premiéra 14. 9. 2005 (Roman Janál - baryton, Jihočeská komorní filharmonie, Ondřej Kukal – dirigent)

Fantasia concertante „Oboinna“ op. 20 pro hoboje a smyčce

2005, premiéra 9. 11. 2005 Wales, Rakousko (Jan Adamus - hoboje, Český komorní orchestr, Ondřej Kukal – dirigent)

Veni, Sancte Spiritus op. 21

2005, premiéra 9. 8. 2005

Paseky nad Jizerou (Český komorní orchestr, Ondřej Kukal – dirigent)

Žalmy č. 40 a 42 op. 22

2006, premiéra 6. 3. 2007 (Román Janál – baryton, Český komorní orchestr, Ondřej Kukal)

Flautianna op. 23 pro flétnu a orchestr

2007, premiéra 10. 12. 2009 (Robert Stallman – flétna, Filharmonie Hradec Králové, Ondřej Kukal – dirigent)

Veni, Creator Spiritus op. 24 pro smíšený sbor

2007

Dvoje dveře op. 25 (hudba k divadlu)

2007, zatím neprovedeno

opus 26 skladatel záměrně vynechal

Largo a Passacaglia op. 27 pro violoncellové kvinteto

2009, první provedení 8. 8. 2015

Bláznova žena op. 28

2009, premiéra 17. 9. 2009 (komorní soubor Bardolino)

Contrabassiano op. 29 pro kontrabas a orchestr,

2010, premiéra 7. 3. 2012 (Jakub Waldmann – kontrabas, Jihočeská komorní filharmonie, Ondřej Kukal – dirigent)

Aftenstund op. 30 pro housle sólo

2009, 1. verze pro houslistu H. Kraggeruda

2012, 2. rozšířená verze věnována Kociánově houslové soutěži

Cornissimo op. 31 pro čtyři lesní rohy, smyčce a bicí
2011, premiéra 31. 3. 2011 (České hornové kvarteto, Filharmonie Hradec Králové, Ondřej Kukal – dirigent)

Violoncelliana op. 32 (II. rapsodie) pro violoncello sólo
2011, premiéra začátek května 2012 v rámci violoncellové soutěže na 67. ročníku Pražského jara

Bláznova žena op. 33
2012, premiéra 20. 3. 2014 (Ludmila Vernerová – soprán, Michaela Kapustová – mezzosoprán, Roman Janál – baryton, Jan Janda – bas, Pražský filharmonický sbor, Filharmonie Hradec Králové, Ondřej Kukal – dirigent)

Trompetiana op. 34
2012, premiéra 5. 11. 2013 (Igor Vasil – trubka, Conca collegium)

Clarinettianna op. 35
2013, premiéra 2. 3. 2014 (Five Star Clarinet Quartet)

Violiana op. 36 pro violu sólo
2013, premiéra 6. 4. 2014 (Jan Pěruška – viola)

Trombonnis Di 37
2013, premiéra 3. 11. 2014 (Kurt Neubauer – pozoun, Markéta Mazourová – bicí nástroje, Praga Camerata, Pavel Hůla – dirigent)

Klavírní trio op. 39
2014, zatím neprovedeno

Tubopicolarium op. 40
2014, zatím neprovedeno

opus 41 je pravděpodobně nezvěstný

Duo pro violu a anglický roh op. 42

2014, zatím neprovedeno

Druhá píseň vojína šílence na text Jakuba Demla op. 44

2015, zatím neprovedeno

Duo pro dvě violoncella op. 45

2015, premiéra 7. 4. 2015

Epilog a rozhovor se smrtí na text Jaroslava Seiferta pro tenor a orchestr op. 46

2015, zatím neprovedeno

Dechový kvintet (jednověť) op. 47

2015, zatím neprovedeno

Závěr

Houslista, dirigent a skladatel Ondřej Kukal mě osobně velmi zaujal nejen rozsahem znalostí a polem působnosti, ale také svým lidským přístupem a příjemným vystupováním. Svým věkem se řadí do střední generace českých skladatelů a dirigentů a je předními muzikology považován za velkou naději české hudby do dalších let. Svou tvorbou a dirigentskou činností svou pozici stále více upevňuje. Jak sám Ondřej Kukal říká, historie sama prokáže, která skladba je životaschopná. Žít umí dobré dílo i bez okázalé známosti skladatele mezi lidmi a následně svého tvůrce přežije. S jeho skladbami jsem se poprvé setkal během prvních let svých studií na konzervatoři. Zprvu jako posluchač (při poslechu nahrávky Kukalova houslového koncertu v jeho vlastním provedení) a záhy již jako interpret. Po vítězství s kolegou houslistou Jakubem Junkem v rozhlasové soutěži Concertino Praga v roce 2006 nám Český rozhlas umožnil natočit kompaktní disk a při výběru skladeb, které by se na něm měly objevit, byl „Present“ jasnou volbou. A díky dlouholetému přátelství Ondřeje Kukala s Pavlem Kudeláskem (který v té době byl vyučujícím kantorem Jakuba Junka) jsme měli možnost interpretaci dua konzultovat přímo s autorem, který byl následně přítomen i samotnému natáčení. Jako znamenitého a vnímavého dirigenta jsem měl možnost poznat Ondřeje Kukala při provedení Dvořákova violoncellového koncertu h moll v Karlových Varech⁵. K tomuto společnému provedení mě Kukal pozval po soutěži Pražské Jaro 2012. Ve druhém kole této soutěže byla povinnou skladbou Violoncelliana a jak se tehdy vyjádřil, moje interpretace mu byla ze všech soutěžících nejbližší.

---

⁵ Koncert s Karlovarským symfonickým orchestrem se uskutečnil 21.3.2013 v Lázních III.

Použitá literatura a prameny

kolektiv autorů: Československý hudební slovník osob a institucí (svazek první, A - L), SNKLHU, Praha 1963

kolektiv autorů: Československý hudební slovník osob a institucí (svazek druhý, M - Z), SNKLHU, Praha 1965

Kukal, Ondřej: Balada esspresiva pro violoncello a klavír op. 18, rukopis partitury

Kukal, Ondřej: Duo pro dvě violoncella op. 45, rukopis partitury

Kukal, Ondřej: Largo a Passacaglia pro violoncellové kvinteto op. 27, rukopis partitury

Kukal, Ondřej: Present, duo pro housle a violoncello op. 12, rukopis partitury

Kukal, Ondřej: Rapsodie pro violoncello sólo op. 6, Sonus Mundi Musikverlag SOM 061201, Mnichov 2011

Kukal, Ondřej: Sonáta „Romantica“ pro violoncello a klavír op. 4, Sonus Mundi Musikverlag SOM 061401, Mnichov 2011

Kukal, Ondřej: Violoncelliana, 2. rapsodie pro violoncello sólo op. 32, Bärenreiter, Praha 2012

Měrka, Ivan: Violoncello (Dějiny, literatura, osobnosti), Montanex, Praha 1995

<https://cs.wikipedia.org>